

ЗАПИСНИК
од 19-та јавна седница на Советот
одржана на 29.09.2009 година

Присутни членови на Советот: Зоран Стефаноски, Илир Ајдини, проф. д-р Томе Груевски, Панче Наумов и Фарук Омерагиќ, акад. Бојан Шоптрајанов, Бранко Радовановиќ и Столе Наумов.

Отсутни: акад. Али Алиу.

Присутни од Стручна служба: Андриана Скерлев – Чакар, Огнен Неделковски, Емилија Јаневска, Горан Радуновиќ, Борче Маневски, Арбен Саити, Слободан Беличански, Цветанка Митревска, Билјана Јовановска, Сашо Богдановски, Магдалена Давидовска – Довлева, Арѓент Џелили и Хари Митрикески – Клекачкоски.

Други присутни: Михајло Лахтов од ОБСЕ, Софка Пејовска – Дојчиновска и Мане Колев од Државната комисија за спречување на корупцијата, Сокол Сачевски од ESS, Александар Чичаковски од МОСТ, Газменд Ајдини од Центарот за развој на медиуми, Соња Костовска од Feedback, Билјана Лајмановска од Канал 77, Венцо Донеv од Нова Македонија и Весна Велкова од Канал 5.

Седницата ја отвори и ја водеше претседателот на Советот, Зоран Стефаноски, кој на почетокот на седницата предложи под точката "Разно" да се додаде следната точка "Формирање работна група која ќе биде задолжена за печатење публикација со Извештајот од мониторингот на претседателските и локалните избори 2009 година".

Предлогот беше прифатен од страна на членовите на Советот, при што за седницата беше утврден следниот:

Дневен ред

1. Усвојување на Записникот од 3-та седница на Советот за радиодифузија на РМ, која имаше 13 продолженија, а беа одржани во периодот од 16 јануари 2009 година до 08 април 2009 година.
2. Извештај од мониторингот на медиумското покривање на претседателските и локалните избори 2009 година.
3. Разно.
 - Формирање работна група која ќе биде задолжена за печатење публикација со Извештајот од мониторингот на претседателските и локалните избори 2009 година.

Точка 1

Записникот од 3-та седница на Советот за радиодифузија на РМ, која имаше 13 продолженија, а беа одржани во периодот од 16 јануари 2009 година до 08 април 2009 година, беше усвоен во целост како што беше предложен.

Точка 2

Во врска со Извештајот од мониторингот на медиумското покривање на претседателските и локалните избори 2009 година, Претседателот на Советот, Зоран Стефаноски во своето излагање најнапред истакна дека: годинашните избори не беа само специфични поради тоа што за првпат се поклопија два изборни циклуси, туку и поради фактот што беа донесени и законски измени, коишто им дадоа посебен белег на овие избори. Усвојувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик од страна на Собранието на Република Македонија на крајот од 2008 година, донесе три суштински измени кои се однесуваат на работата на Советот за радиодифузија за време на избори. Првата измена се однесуваше на периодот во кој Советот има обврска да го следи изборното медиумско претставување на програмите на радиодифузерите. Советот доби нова обврска да ги следи програмите на електронските медиуми не само за време на изборната кампања и на денот на

одржувањето на изборите, туку и од денот на распишувањето на изборите, што подразбираше мониторинг на програмите од 10 јануари 2009, до завршувањето на гласањето на денот на изборите, односно најмалку до 22 март, доколку имаше само еден изборен круг. Со оглед на тоа дека имаше и втор изборен круг, обврската за следење се прошири и се однесуваше до завршувањето на гласањето од вториот изборен круг, односно до 5 април 2009 година. Втората измена се однесуваше на обврската Советот за радиодифузија да изготви и донесе Правилник за рамноправен пристап во медиумското претставување за време на изборната кампања, што е различно од досегашната пракса, на предлог на Советот, Одлуката за правилата за рамноправен пристап во медиумското претставување да ја носи Собранието на РМ. Ова искуство - Советот за радиодифузија да го донесе правилникот, наместо Собранието – се покажа како многу поефикасен механизам, а ова беше потврдено и во извештајот на Набљудувачката мисија на ОДИХР. Стефановски нагласи дека, исто како и оваа институција на ОБСЕ, и Советот смета дека е потребно појаснување на законската регулатива во делот на периодот од распишувањето на изборите до започнувањето на изборната кампања. Понатаму, Стефановски истакна дека со третата суштинска измена, предвидена со Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик, на Советот му беше овозможено, непосредно, по утврдувањето на неправилностите, да покрене прекршочна постапка пред надлежниот суд против радиодифузерот кој ги повредил одредбите од Изборниот законик и од Правилникот, со што се поедностави процедурата на покренување прекршочни постапки. Тоа значеше дека Советот можеше директно да покрене прекршочна постапка, а не како порано, за утврдените неправилности во работата на медиумите да ги известува Државната изборна комисија и Агенцијата за електронски комуникации, кои поднесуваа пријави пред надлежните судови. Исто така, Претседателот Стефановски потсети дека Советот за радиодифузија во времето на изборите имаше само шест члена од вкупно девет, предвидени во Законот за радиодифузната дејност. Сепак, како што оцени и Набљудувачката мисија на ОБСЕ-ОДИХР, „Советот функционираше непристрасно и професионално“. Тој додаде дека фокусот на овој интегрален Извештај е насочен на резултатите од медиумското претставување на кандидатите за градоначалници или за членови на советите на општините и на медиумското претставување на кандидатите за претседател на РМ. Тој исто така појасни дека резултатите се обработени за секој програмски сервис поединечно, групирани и прикажани по категории медиуми: Јавен радиодифузен сервис, комерцијални радиодифузери на државно ниво, телевизиски станици емитувани преку сателит, радиодифузери на регионално и локално ниво.

По излагањето на Претседателот на Советот, Зоран Стефановски, следувааше Презентацијата на Раководителот на Програмскиот сектор, Емилија Јаневска, во која таа направи подетален осврт на мониторингот и на добиените резултати. Јаневска најпрво ја образложи правната рамка, задржувајќи се на Изборниот законик и на Правилникот за рамноправен пристап во медиумското претставување за време на изборна кампања и потенцирајќи дека Правилникот ги уредува: условите за пристап до облиците на изборно медиумско претставување, принципите за избалансирано медиумско покривање на изборите, начинот на објавување резултати од испитувања на јавното мислење и начинот на известување за време на изборниот молк. Потоа, таа се осврна на Мониторингот на медиумите во периодот пред кампањата и ја истакна забраната за изборно медиумско претставување пред започнувањето на кампањата, потенцирајќи дека со тој мониторинг беа опфатени: 13 РА и ТВ сервиси на државно ниво, 5 ТВ сервиси преку сателит, 9 ТВ сервиси на регионално ниво и 22 ТВ сервиси на локално ниво и беа излечени следните мерки: 10 прекршочни постапки за непочитување на рокот за отпочнување на кампањата и 11 укажувања за предвремено започнување на кампања, неправилно објавување резултати од испитување на јавно мислење и емитување реклами финансирани од Буџетот на РМ.

За време на изборната кампања, во првиот круг беа опфатени 70 ТВ и 70 РА сервиси, додека во вториот круг предмет на мониторингот на Советот беа 36 ТВ и 7 РА сервиси. Целите на мониторингот беа следните: подеднакви услови за пристап до сите облици на изборно претставување, правично, избалансирано и непристрасно претставување и почитување на правилата за Платено Политичко Рекламирање.

Јаневска појасни дека предмет на мониторингот (фокусот на анализата) беа: Вестите, директниот пристап и посебните информативни емисии. Исто така беа разгледувани и програмите што не се поврзани со изборите. Во директниот пристап беше опфатено бесплатното претставување и политичкото рекламирање, а во посебните информативни емисии беа опфатени интервјуата и дебатите.

Воедно, Јаневска истакна дека Методологија беше изработена врз основа на: препораката на Советот на Европа за мерките поврзани со медиумското покривање на изборните кампањи, насоките за медиумска анализа во текот на мисиите за набљудување на изборите на ОБСЕ/ОДИХР, Директоратот за човекови права и Венецијанската комисија на Советот на Европа и Европската комисија и насоките за покривање на изборите во транзициони демократии на меѓународната организација Артикал 19. Таа потсети и на принципите за избалансирано покривање на изборите: принципот на еднаквост за претседателските избори и принципот на пропорционалност според бројот на потврдени листи на кандидати за градоначалници и за членови на Советите на општините за локалните избори. Потоа се осврна и на методологијата за вести, односно квантитативниот аспект (обем или време издвоено за активности на кандидатите или организаторите на изборна кампања) и квалитативниот аспект (тон на известување, отстапени можности за директно обраќање, начин на известување за активностите на органите на власт, резултати од испитување на јавно мислење, говор на омраза итн.), а се задржа и на Методологијата за другите облици на претставување (посебните информативни емисии и облиците на директен пристап).

Јаневска истакна дека генерална оценка за медиумското покривање на изборите е следната: се забележува голем придонес на медиумите во креирањето демократски изборен амбиент во државата, исто така очигледен е и напорот, преку критички соочувања на пошироката домашна и меѓународна експертска јавност, да се продлабочат согледбите за важноста на овој изборен процес, но евидентен е и неуспехот доследно да се испочитуваат пропишаните обврски во изборната регулатива. Според резултатите, Вести емитуваа 49 телевизиски и 20 радио сервиси. Најблиску до пропишаниот принцип на еднаквост за претседателските избори беше редакцијата на ТВ А1, а најблиску до принципот на пропорционалност за локалните избори беше редакцијата на Алсат М. Видлива неизбалансираност во полза на коалицијата на ВМРО-ДПМНЕ, беше констатирана кај ТВ Сител. Според резултатите од посебни информативни емисии, дебати емитуваа 26 ТВ и 7 РА сервиси, интервјуа - 37 ТВ и 9 РА сервиси, а други видови информативна програма - 22 ТВ и 3 РА сервиси. Највидливо непочитување се забележува на програмските сервиси на МТВ 2 – програма на албански јазик, МР - програма на албански јазик во полза на албанските политички партии и кај Наша ТВ, Амазон и Орбис во полза на коалицијата на ВМРО-ДПМНЕ. Од облиците на директен пристап, бесплатно претставување е забележано кај Јавниот сервис, 11 ТВ и 3 РА сервиси, а најдоследно почитување на МТВ 1 и Првата програма на МР. Што се однесува до Платеното политичко претставување, тоа е констатирано кај 55 ТВ и 54 РА. По голем обем на Платеното политичко претставување е забележан кај: А1 (речиси 14 часа), Канал 5 (околу 11 часа), Сител (околу 7,5 часа), ТВ ДУЕ, ТВ ВИС, ТВ Интел, Хит, ТВ Арт, ТВМ и ТВ Тиквешаја.

Што се однесува пак до Изборниот молк, во Првиот круг него го прекршија: ТВ Канал 8 од Кочани, Наша ТВ, ТВ Алфа, МТВ1 и Сител, додека во Вториот круг, Изборниот молк го прекршија: МТВ1, ТВ Сител, ТВ Скај нет, ТВ Шутел и ТВ БТР.

Потоа беа истакнати следните прекршувања на регулативата кои беа забележани со мониторингот на медиумското покривање на претседателските и локалните избори 2009 година: неизбалансирано покривање на изборната кампања, непочитување на правилата за Платено Политичко Рекламирање, користење на посебни информативни емисии како облик на Платено Политичко Рекламирање, објавување резултати од испитувања на јавното мислење надвор од законски утврдениот рок и учество на уредник на телевизија во активности на организатор на изборна кампања.

Потоа Претседателот ја истакна соработката со ОБСЕ и ОДИХР и прочита дел од Извештајот на ОБСЕ и ОДИХР, кој во многу нешта се поклопува со Извештајот на Советот. Исто така, Претседателот Стефаноски истакна дека при примената на Изборниот законик, Советот констатираше одредени правни празнини во неговиот

текст, во смисла на можностите за поведување прекршочни постапки, во однос на тоа кој се подлежи на прекршочна одговорност, како и недостиг на санкции за непочитување на одредени законски одредби. Констатирана е и контрадикторност меѓу одредбите поврзани со изборите во Изборниот законик и Законот за радиодифузната дејност. Тој ги посочи и другите прашања што се наметнуваат: а) дали има смисла ограничувањето за изборно медиумско претставување од денот на распишување на изборите до започнувањето на изборната кампања, ако се има предвид, од една страна, дека процедурата за потврдување на кандидатите може да трае речиси до крајот на овој период, а од друга страна, фактот дека политичкото рекламирање, согласно Законот за радиодифузна дејност е дозволено и надвор од период на изборна кампања. б) Како да се носиме со т.к.н “двоен идентитет” на претставниците на власта, кој особено доаѓа до израз за време на изборни кампањи поради два аспекти – (1) прашањето како да се обезбеди баланс меѓу остварувањето на правото на организаторите на изборна кампања на еднакви можности за пристап до програмите на медиумите и правото и обврската на медиумите да известуваат за активностите на власта; и (2) прашањето како да се обезбеди еднаков медиумски третман, ако се знае дека контекстот на известувањето за активностите на власта е најчесто позитивен поради самиот карактер на настаните за кои се известува. в) Дали правилата за политичко рекламирање и за донации од изборната регулатива не создаваат можности за коруптивно однесување кај медиумите и за дискриминација на политичките субјекти кои немаат финансиски можности за рекламирање.

Потоа се отвори дискусија, во која Заменикот на Претседателот Илир Ајдини и членовите на Советот за радиодифузија Фарук Омерагиќ и Столе Наумов ги искажаа своите размислувања и ставови во врска со предложениот Извештај од мониторингот на медиумското покривање на претседателските и локалните избори 2009 година.

Врз основа на сето напред искажано, Советот за радиодифузија на РМ донесе заклучок да се усвои Извештајот од мониторингот на медиумското покривање на претседателските и локалните избори 2009 година.

Точка 3

Разно.

- Советот донесе одлука да се формира работна група која ќе биде задолжена за печатење публикација со Извештајот од мониторингот на претседателските и локалните избори 2009 година, во состав: Томе Груевски, претседател, Панче Наумов член и Емилија Јаневска, член.

Бр. 02-3605/24
16.11.2009 година
Скопје

Совет за радиодифузија на РМ
Претседател,
Зоран СТЕФАНОВСКИ, с.р.

Записникот го водеше,
Огнен Неделковски